



ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 18.8.2020 г.
COM(2020) 384 final

2020/0179 (COD)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**за изменение на Решение № 445/2014/ЕС за установяване на действие на Съюза
„Европейски столици на културата“ за годините 2020 — 2033**

(текст от значение за ЕИП)

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Действието „Европейски столици на културата“ (ЕСК) е уредено с Решение № 445/2014/ЕС¹ за званията, присъдени за годините 2020—2033. В приложението към решението е включен хронологичен списък, в който се посочва кога всяка държава членка (по две годишно) или страна кандидатка/потенциален кандидат, участваща в програмата „Творческа Европа“ или в последващите програми на Съюза в подкрепа на културата, има право да бъде домакин на действието. Съревнованието за присъждане на званието „Европейска столица на културата“ (ЕСК) стартира шест години преди годината на проявата с публикуването на покани за подаване на заявления от съответния орган.

С Решение (ЕС) 2017/1545² действието беше разширено така, че да обхваща и градове от държавите от Европейската асоциация за свободна търговия, които са страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство и участват в програмата „Творческа Европа“ или в последващите програми на Съюза в подкрепа на културата. Графикът, приложен към Решение № 445/2014/ЕС, беше съответно заменен от графика, приложен към Решение (ЕС) 2017/1545.

Общите и специфичните цели на действието ЕСК са описани в член 2 от Решение № 445/2014/ЕС. Това са: запазване и насърчаване на многообразието на културите в Европа, стимулиране на приноса на културата в дългосрочното развитие на градовете, увеличаване на обхвата, многообразието и европейското измерение на предлаганите културни прояви в градовете, в т.ч. и чрез транснационално сътрудничество, разширяване на достъпа до култура и улесняване на участието в културни дейности, укрепване на капацитета на културния сектор и на връзките му с други сектори, изтъкване на международния образ на градовете чрез културата.

Постигането на тези цели, което е свързано с мобилността, пътуванията, организирането на прояви и участието на обществеността, е сериозно застрашено от пандемията от COVID-19, която оказва сериозно отражение върху провеждането и подготовката на текущите и предстоящите ЕСК.

Решение № 445/2014/ЕС не предвижда необходимата гъвкавост за отчитане на подобни извънредни обстоятелства.

Следователно при тези обстоятелства ще са необходими изменения в Решение № 445/2014/ЕС, за да се гарантира постигането на целите на действието ЕСК. Тези промени не следва да се отклоняват от първоначалните принципи, правила и процедури на Решението, а да бъдат ограничени до строго необходимото за справяне с тази безпрецедентна ситуация.

Най-силно засегнатите ЕСК очевидно са тези, които следва сега да представят годината си (двете ЕСК за 2020 г.), както и тези, които следва да ускорят своята подготвителна

¹ Решение № 445/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за установяване на действие на Съюза „Европейски столици на културата“ за годините 2020—2033 и за отмяна на Решение № 1622/2006/ЕО (ОВ L 132, 3.5.2014 г., стр. 1).

² Решение (ЕС) 2017/1545 на Европейския парламент и на Съвета от 13 септември 2017 година за изменение на Решение № 445/2014/ЕС за установяване на действие на Съюза „Европейски столици на културата“ за годините 2020 — 2033 (ОВ L 237, 15.9.2017 г., стр. 1).

работа, за да бъдат готови навреме през следващата година (трите ЕСК за 2021 г.). Двете ЕСК за 2022 г. и едната ЕСК за 2023 г. са много по-слабо засегнати, тъй като те все още разполагат с достатъчно време за задълбочено обмисляне на начина, по който да приспособят програмите си, за да отчитат различни ограничаващи сценарии в бъдеще.

И двете ЕСК за 2020 г. трябваше да отложат или отменят всички събития от март 2020 г. насам, без каквато и да било яснота кога ситуацията ще се нормализира. На практика те са възпрепятствани да изпълняват своята година като ЕСК и да извлекат ползи от добрата си подготвителна работа. Евентуално удължаване на културните програми на ЕСК за 2020 г. през 2021 г. — макар и да не компенсира огромните загуби, понесени от двата града — би дало нов маркетинг тласък и на двете ЕСК за 2020 г. в първите месеци на 2021 г. По-дългият период, през който „марката“ ЕСК ще насочва вниманието към тях, също ще им бъде от полза.

Освен това COVID-19 доведе до голяма степен на несигурност в почти всички свързани с ЕСК за 2021 година области по отношение на несигурни финансови перспективи от страна на публичните и частните партньори, неизвестни бъдещи разпоредби относно безопасността, засягащи практиките на участие и видовете прояви, за които трябва да се получи разрешение, както и ограничения за пътуванията, които свиват потоците от туристи и възможностите за европейски/международни партньорства. Превантивните мерки забавиха подготвителната работа на трите ЕСК за 2021 г. до критична точка, когато при нормални обстоятелства те следваше да удвоят усилията си. В продължение на няколко месеца екипите за провеждане на събитията бяха обект на ограничения на свободата на движение и икономическото оцеляване на потенциалните контрагенти е несигурно. Поради това се препоръчва трите ЕСК за 2021 г. да бъдат отложени за 2022 или 2023 г.

След оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза се предвижда само един град да носи званието „Европейска столица на културата“ през 2023 г. Би било по-балансирано, ако две от трите ЕСК за 2021 г. бъдат отложени за 2023 г.: ще има по три ЕСК както през 2022 г., така и през 2023 г. Подобен балансиран подход би увеличил максимално видимостта на действието ЕСК.

С цел приспособяване към описаните по-горе обстоятелства, а именно да се даде възможност на двете ЕСК за 2020 г. да удължат културните си програми през 2021 г. и да се отложат годините, през които страните на ЕСК за 2021 г. да имат възможност да бъдат домакини на званието, е необходимо да се измени Решение № 445/2014/ЕС.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

• Правно основание

Настоящото предложение изменя Решение № 445/2014/ЕС за установяване на действие на Съюза „Европейски столици на културата“ за годините 2020 — 2033 и поради това се основава на същото правно основание, а именно член 167, параграф 5 от ДФЕС.

• Субсидиарност (при неизключителна компетентност)

Тъй като Решение № 445/2014/ЕС е правен акт на Съюза, то може да бъде изменено само чрез равностоен правен акт. Държавите членки не могат да действат самостоятелно.

- **Пропорционалност**

Предложените изменения са подходящи за справяне със създадената извънредна ситуация в определените за 2020 г. и 2021 г. ЕСК, като се създадат по-благоприятни за тях условия за осъществяване на културните им програми и дейности по начин, който да гарантира постигането на целите на действието.

Предложените изменения не надхвърлят необходимото за постигането на горепосочената цел, тъй като са ограничени до промени в периода 2020—2021 г., когато се очаква въздействието на пандемията да бъде най-силно.

- **Избор на инструмент**

Решение № 445/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета е правен акт на Съюза и може да бъде изменено само чрез правен акт от същия вид.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

След избухването на пандемията от COVID-19 Комисията поддържа тесни контакти и диалог с екипите за провеждане на събитията от всички ЕСК за периода 2020—2023 г. в различни индивидуални, двустранни и колективни формати с оглед по-доброто разбиране на въздействието на пандемията върху изпълнението и подготовката на настоящите и предстоящите европейски столици на културата. Екипите за провеждане на събитията поддържат връзка и със съответните си съвети, както и със своите местни, регионални и национални органи, за да проучат заедно с тях най-добрите начини за постигане на напредък. С Комисията пряко се свързаха и някои национални органи (Ирландия, Румъния, Гърция, Литва, Люксембург, Унгария и Сърбия).

През периода по-специално бяха организирани четири съвместни онлайн заседания: на 2 април, съвместна телеконференция с двете ЕСК за 2020 г. и с представители от министерствата на културата на Ирландия и на Хърватия; на 29 април, съвместно онлайн заседание с двете ЕСК за 2022 г.; на 30 април, съвместно онлайн заседание с трите ЕСК за 2021 г.; и на 5 май, съвместно онлайн заседание с осемте ЕСК за периода 2020—2023 г.

По покана на Комисията всяка ЕСК за 2020 г., 2021 г., 2022 г. и 2023 г. изпрати на Комисията писмо (в преобладаващата част от случаите подписано и от съответното министерство/съответния министър на културата), за да изрази евентуалната си готовност за удължаване/отлагане на културната програма за годината, в която е титуляр на званието, и да представи солидна обосновка за позицията си.

В следващите параграфи е представен преглед на резултатите от този процес на консултации.

Двете ЕСК за 2020 г. са най-тежко и пряко засегнати. И двете трябваше да отложат или отменят всички събития от март 2020 г. насам, без каквато и да било яснота кога (и дали) ситуацията ще се нормализира. На практика те са възпрепятствани да изпълняват своята година като ЕСК и да извлекат ползи от направените огромни инвестиции. И при двете ЕСК се е наложило екипите за провеждане на събитията да съкратят персонал и да преминат в режим на полужастой.

В трите ЕСК за 2021 г. пандемията води до много висока степен на несигурност в почти всички области, свързани с подготовката им: несигурни финансови перспективи от страна на публичните и частните партньори, неизвестни бъдещи разпоредби относно безопасността, засягащи практиките на участие и видовете прояви, за които трябва да се получи разрешение, както и ограничения за пътуванията, които свиват потоците от туристи и възможностите за европейски/международни партньорства. Превантивните мерки забавиха подготвителната работа на трите ЕСК за 2021 г. до критична точка, когато при нормални обстоятелства те би следвало да удвоят усилията си, поради факта, че екипите за провеждане на събитията бяха обект на ограничения на свободата на движение, а икономическото оцеляване на потенциалните контрагенти е несигурно.

Двете ЕСК за 2022 г. и едната ЕСК за 2023 г. са много по-слабо засегнати, тъй като те все още разполагат с достатъчно време за задълбочено обмисляне на начина, по който да приспособят програмите си, за да отчитат различни ограничаващи сценарии в бъдеще.

В заключение може да се каже, че ЕСК за периода 2020—2023 г. не са засегнати по еднакъв начин от пандемията.

Най-силно засегнатите очевидно са тези ЕСК, които следва сега да представят годината си (двете ЕСК за 2020 г.), както и тези, които следва да ускорят своята подготвителна работа, за да бъдат готови навреме през следващата година (трите ЕСК за 2021 г.).

Важно е да се отбележи също, че ЕСК за една и съща година може да бъдат засегнати в различна степен, тъй като ограничителните мерки не бяха еднакви в цяла Европа, устойчивостта на културния сектор и финансовите възможности на техните местни, регионални и национални органи не са идентични и/или защото не са достигнали еднакво ниво на напредък в подготовката си, когато пандемията ги е застигнала, в резултат на което някои са били засегнати в момент, в който е трябвало да се подготвят много активно.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Предложението на Комисията няма пряко отражение върху бюджета. Паричната награда „Мелина Меркури“, която се изплаща на всеки определен град до края на март на годината на проявата при условията, посочени в член 14 от Решението, и разходите, свързани с работата на членовете на експертната група, определена от институциите и органите на Съюза, се покриват от наличните ресурси на програмата „Творческа Европа“ за финансовата рамка за 2014—2020 г. или от последващи програми на Съюза в подкрепа на културата за годините след 2020 г. Освен това предложението няма да доведе до по-голям брой европейски столици на културата за периода 2020—2033 г.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

В своето предложение Комисията предлага:

- да допусне държавите членки в графика, посочен в приложението, да бъдат повече от две за 2023 г.;
- да даде възможност на ЕСК, определени от Хърватия и Ирландия за 2020 г., да изпълняват своите програми до 30 април 2021 г., без да се променя годината на званието;

- да се отложи годината, през която Румъния и Гърция имат право да бъдат домакини на званието ЕСК, от 2021 г. за 2023 г.;
- да се отложи годината, през която страна кандидатка или потенциален кандидат има право да бъде домакин на званието ЕСК, от 2021 г. за 2022 г.;
- да потвърди валидността на посочените в членове 7—11 и в член 13 от Решение № 445/2014/ЕС процеси, които вече са приключени за годината на проявата 2021 (променя се само годината на проявата, както е указано по-горе);
- да актуализира съответно датите за представяне на окончателните оценки за двете ЕСК за 2020 г.

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**за изменение на Решение № 445/2014/ЕС за установяване на действие на Съюза
„Европейски столици на културата“ за годините 2020 — 2033**

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 167, параграф 5 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите³,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) Целите на действието „Европейски столици на културата“ съгласно член 2 от Решение № 445/2014/ЕС са да се запази и насърчи многообразието на културите в Европа, да се стимулира приносът на културата в дългосрочното развитие на градовете, да се увеличат обхватът, многообразието и европейското измерение на предлаганите културни прояви в градовете, в т.ч. и чрез транснационално сътрудничество, да се разшири достъпът до култура и да се улесни участието в културни дейности, да се укрепи капацитетът на културния сектор и връзките му с други сектори и да се изтъкне международният образ на градовете чрез културата.
- (2) Постигането на тези цели предполага мобилност, пътуване, организиране на прояви и участие на обществеността, които са изключително затруднени, ако не и практически невъзможни, в периода на пандемия от COVID-19.
- (3) Като пряка последица от предприетото в цяла Европа ограничаване на движението на гражданите културните обекти бяха затворени, а културните прояви бяха отменени или отложени за неопределен период от време. Европейските и международните проекти за културно сътрудничество претърпяха радикално забавяне, тъй като физическото преминаване на границите беше ограничено. На последно място, поради бързо намаляващите приходи и възникващите потребности, свързани с общественото здравеопазването, местните, регионалните и националните органи на управление са подложени на засилен бюджетен натиск. Частното спонсориране за културата в настоящия момент също се превръща във все по-голямо предизвикателство, тъй като няма публични прояви за спонсориране или дружествата отдават

³

ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

приоритет на дейности по спонсориране, свързани с общественото здравеопазване.

- (4) Настоящите и бъдещите европейски столици на културата са засегнати в различна степен, основно в зависимост от годината, за която са носители на званието. Изглежда, че най-силно е отражението върху изпълнението на двете Европейски столици на културата за 2020 г. и подготовката на трите Европейски столици на културата за 2021 г.
- (5) Двете Европейски столици на културата за 2020 г. трябваше да отложат или отменят всички събития от март 2020 г. насам, без каквато и да било яснота кога (и дали) ситуацията ще се нормализира. На практика те са възпрепятствани да изпълняват своята година като носител на званието Европейска столица на културата и да извлекат ползи от направените огромни инвестиции.
- (6) В трите Европейски столици на културата за 2021 г. пандемията води до много висока степен на несигурност в почти всички области, свързани с подготовката им: несигурни финансови перспективи от страна на публичните и частните партньори, неизвестни бъдещи разпоредби относно безопасността, засягащи практиките на участие и видовете прояви, за които трябва да се получи разрешение, както и ограничения за пътуванията, които свиват потоците от туристи и възможностите за европейски партньорства. Превантивните мерки забавиха подготвителната работа на трите Европейски столици на културата за 2021 г. до критична точка, когато при нормални обстоятелства те би следвало да удвоят усилията си, поради факта, че екипите за провеждане на събитията бяха обект на ограничения на свободата на движение, а икономическото оцеляване на потенциалните контрагенти е несигурно.
- (7) Решение № 445/2014/ЕС не предвижда необходимата гъвкавост, за да се отчетат тези извънредни обстоятелства, по-специално не включва разпоредба за удължаване или отлагане на годината, през която определен град е носител на званието „Европейска столица на културата“.
- (8) Поради това Решение № 445/2014/ЕС следва да бъде изменено така, че да е строго съобразено с нуждата от справяне с тази извънредна ситуация, за да се даде възможност на най-силно засегнатите от пандемията градове, носители на званието „Европейска столица на културата“, да изпълняват своите програми по начин, който позволява постигането на целите на действието.
- (9) След процес на консултации, в който участваха градовете и съответните държави членки, се стигна до заключението, че е целесъобразно да се предостави възможност на градовете ЕСК, определени от Хърватия и Ирландия за 2020 г., да продължат да изпълняват своите програми до 30 април 2021 г., без да се променя годината на званието. Поради това членове 3, 4 и 16 от Решение № 445/2014/ЕС следва да бъдат съответно изменени.
- (10) След процес на консултации, в който участваха градовете и съответните държави членки, се стигна до заключението, че годината, през която Румъния и Гърция имат право да бъдат домакини на званието „Европейска столица на културата“, следва да бъде отложена от 2021 г. за 2023 г., а годината, през която страна кандидатка или потенциален кандидат има право да бъде домакин на званието ЕСК, следва да бъде отложена от 2021 г. за 2022 г. Поради това член 3 от Решение № 445/2014/ЕС и графикът, съдържащ се в приложението към посоченото решение, следва да бъдат съответно изменени. Настоящото решение

не следва да засяга валидността на процедурите, посочени в членове 7—11 и 13, които вече са приключени по отношение на годината на проявата 2021,

ПРИЕХА НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Решение № 445/2014/ЕС се изменя, както следва:

(1) Член 3 се изменя, както следва:

а) параграф 2, втора алинея се заменя със следното:

„Званието се присъжда най-много на един град във всяка от двете държави членки, посочени в графика, поместен в приложението („графикът“), и през съответните години — на един град от държава от Европейската асоциация за свободна търговия, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство („държава от ЕАСТ/ЕИП“), страна кандидатка или потенциален кандидат или на един град от страна, присъединяваща се към Съюза при посочените в параграф 5 обстоятелства.“ През 2023 г. званието се присъжда най-много на един град във всяка от трите държави членки, посочени в графика, поместен в приложението.“;

б) параграф 3 се заменя със следното:

„Градовете в държавите членки могат да бъдат определени да носят званието за една година в съответствие с последователността на държавите членки, посочена в графика. Градовете, които носят званието за 2020 г., имат възможността да продължат да изпълняват културната си програма до 30 април 2021 г., без да се променя годината на званието.“

(2) В член 4, параграф 2, втора алинея се заменя със следното:

„Културната програма обхваща годината на проявата и е създадена конкретно с оглед на званието в съответствие с критериите, установени в член 5. Градовете, които са носители на званието за 2020 г., имат възможност да продължат да изпълняват културната си програма до 30 април 2021 г.“

(3) В член 16, параграф 1 се добавя следната пета алинея:

„Градовете, които са носители на званието за 2020 г., изготвят своите доклади за оценка и ги предават на Комисията до 30 април 2022 г.“

(4) Приложението се заменя с текста на приложението към настоящото решение.

Член 2

Процедурите, посочени в членове 7—11 и член 13, параграф 2, буква а) от Решение № 445/2014/ЕС, които вече са приключени за годината на проявата 2021, остават валидни. Годината на проявата се променя съгласно приложението към настоящото решение.

Член 3

Настоящото решение влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател